

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

SLOVENE

Plamenica resnične kulture

Ves svet je prislunil poročilu, kako so v starodavni Olimpiji, ki je simbol grške kulture, pred dnevi zažgali na svetem ognju baklo, ki jo bodo šfalete mladih ljudi v teku prinesle v Berlin, kjer se bo zbrala mladina vsega sveta na letošnje olimpijske igre. Šestdeset grških mladencev je recitiralo znamenito Pindarjevo odo, s katero so se vsako leto v starodavni Grčiji začele te tekme. Zastopnik grške vlade pa je imel govor, v katerem je slavil grško kulturo, ki v teh igrah ni videla samo tekem telesa, njegove moči in lepote, ampak tudi moralnih sil in duha, ki je ustvarjal in še ustvarja v Evropi pa po vsem omikanem svetu nesmrtna dela.

Kaj pomeni ta duh, kaj znači misel, ki je našla vsako leto svojega izraza v Olimpiji, ki simbolizira prižgana bakla, v kateri bodo nesli ogenj iz svetišča grške omike po vsem svetu — ogenj, ki ga je že slavil latinski pesnik in filozof Lukrecij? Pač ničesar drugega kakor idejo, luč razuma, prižganega ob večnem božjem razumu, kakor je dejal veliki Avguštin, vemočnost duha, ki premaga vse ovire materije, živalskih nagonov in strasti, da poduhovlja svet in človeka, ga dvigne nad stvar in ga etično preobrazuje do čim večje popolnosti po božji predpodi. Ta ideja je rodila kulturo, je zblizala človeka s človekom in narod z narodom, in je krvava bojišča, na katerih so se s kratkimi presledki borila plemena za vsakdanji obstoj in se skušala med seboj iztržiti, spremenila v polje mirnega sodelovanja in tekmovalnega omikanja narodov za napredek življenja in njega plemenitvenje ter olepšanje. Vse, kar imamo, vse, kar smo ustvarili v svojem razvoju od prižiga nja ognja, pisave in najpreprostejšega orodja do avtomobila in letala, je plod ideje, tega duha in duhovnega stremjenja za razumejšo, koristnejšo in lepše bivanje človeka na zemlji.

Pred tisoči in tisoči so se v Olimpiji zbrala vsako leto vsa grška plemena, se med seboj spoznavala in sporazumevala ter izmenjavala med seboj svoje pridobitve v političnem in državnem delu ter v vseh panogah kulturnega truda ter človeških, ved Dances se na olimpijskih igrah, ki jih je obnovil Francoz Coubertin, srečajo vsi mnogoštevilni narodi sveta, da si podajo roko ne samo v občudovanju tega, kar so stekli na polju sporta, ampak da se drug ob drugem v neposrednem medsebojnem spoznavanju iz oči v oči učijo tudi, kar se tiče napredka duhovnih znanosti in moralne omike, ki so jo dosegli, posnemajoč drug drugega ali teknujoč in gradeč na tem, kar je ustvaril sosed. Brez dvoma so to prazniki človeškega idealizma, humanitete in edinstva vsega človeškega rodu, ki se ločuje v narode, ne zato, da bi drug drugega pobijali, osvajali, tlačili in izrabljali, ampak da bi vsi korakali vzporedno po eni in isti poti omike, ki vsem narodom stavlja iste najvišje cilje, katere dosegojo z najrazličnejšimi sredstvi in zmožnostmi ter načini. Istočasno vidimo, kako se shajajo na bojiščih bivši sovražniki, da prisegajo zvestobo ideji miru in drug ob drugem iščejo opore, kako bi človeštvo odvrčali od vojnega razdejavanja in medsebojnega pobijanja pa se znašli v čustvu človečnosti, ki premaguje nacionalne predsodke, fraze in nasprištva, ki morajo izginiti pred idejo skupne, vedno bolj napredujoče kulture. Obenem se zbirajo dijaki, da se spoznajo med seboj in določijo smernice za skupno kulturno delo. Po vseh večjih središčih sveta so se zbrali znanstveniki, da slavno velikega humanista Erazma Rotterdamskega, ki je učil ljudi svobodoljublja, politične strpnosti, duhovne skupnosti in razumnega sodelovanja v smislu najpristnejšega krščanskega humanizma. In pri posvetitvi doma nemško-francoskega društva v Berlinu je francoski učenjak slavil Goetheja, ki je dejal, da najdemo narodno sovraštvo samo na najnižjih stopnjah kulture, dočim izginja ali bo izginilo, ko si bodo narodi v vsakem oziru prijatelji med seboj in bo vsak narod občutil srečo in gorje svojega sosesa prav tako, kot svojo lastno.

Toda čudno je evropsko človeštvu Obenem, ko vidimo toliko idealizma, toliko idealističnega zanosa in toliko plemenitega stremjenja, da bi človek človeku postal brat in da bi postali bratje med seboj vsi narodi, pa prisostvujemo krvavi državljanski borbi v Španiji, ki je dala človeštvu že toliko velikih duhov in jih je porodila zlasti veliko v našem stoletju, danes pa je pozorišče najbesejnega sovraštva strank, ki skušajo druga drugo iztržiti, ko divjaki v pragozdu. Vse države Evrope se oborožujejo, povsod se vadijo v letalskih napadih in v obrambi pred bombardiranjem in njihovimi strupenimi plini, načelniki generalnih štabov zavezniških držav se sestajajo med seboj za obrambo ali za napad, socialna revolucija li na tihem v vseh državah in vsi narodi in vsi stanovci se čutijo drug ob drugega ogrožene istočasno, ko se vršijo konference za medsebojno spoznavanje in izmenjavanje tehničnih dobrin in kulturnih ter moralnih vrednot! Vlade izdajajo milijarde za tanke, letala in topove, toda kakšne razumne, neobhodne nujnosti za vojno z gospodarskih ali imperialističnih razlogov ni in vlade same prepričujejo sebe in druge, da imajo edino le mirne namene. Ali imajo morda res prav tisti, ki zato v vseh znanstvenih, mirovnih in kulturnih kongresih in prireditvah v okviru mednarodne ideje vidijo samo videz, binavščino in varanje sebe ter drugih? Ali imajo prav tisti, ki oznanjajo kot dogmo, da se mora prei izvojevati najbrezobzirnejša vojna med razredi in med narodi, da se more ustanoviti gmohtno blagostanje in razširiti ter urediti prava kultura šele, ko bo en stan iztržil drugega in ko bo vsi Evropi vladal samo en politični in socialni sistem na ruševinah svobode prepričanja, vesti in vere ter demokratičnega mišljenja in tolerance?

Mi smo slejkoprej prepričani, da temu ni tako, da je idealizem novodobnega človeka pristen in globok, da večini nikakor ne gre za videz in za preživetje, ampak za resnično umsko izobrazbo in srčno kulturo, za stanovsko soglasje in politično sodelovanje najrazličnejših struj ter za mirno in plemenito narodno tekmo v prid vsega človeštva. Toda narodi se bodo morali zopet zateči k pojemu in popolnemu krščanstvu, ki uči, da mora človek resnično živeti tako, kakor uči,

Španija se pogreza v anarhijo

Dve španski državi...

Pogajanja med vlado in uporniki so se razbila

Lizbona, 27. julija. AA. Havas poroča: Tukajšnji španski begunci izjavljajo, da v celi Španiji vlada anarhija. Poleg borbe med desničarji in levičarji krožijo po deželi roparske tolpe, ki terorizirajo imovitejšo ljudi, duhovnike, ropajo cerkve in jih zažigajo.

Včerajšnja druga nedelja po izbruhu meščanske vojne je potekla v Madridu mirno. Da bi preprečili spopade, niso darovali v nobeni cerkvi službe božje. Pač pa so bili kinematografi odprti. Prikazovali so najnovejšo posnetke iz bojev z uporniki. Meščani so se sprehajali po ulicah, kakor v rednih razmerah. Kavarne so odprte in polne gostov.

To stanje v prestolnici je nekoliko v nasprotju z okolnostjo, da se še vedno vrše boji le 80 km pred Madridom. Vladni krogi trdijo, da stoji vlada dobro. Zadnje uradno poročilo pravi, da so vladne čete zavzele severne obronke Sierra Guadarrame in da so nadaljnje prodiranje samo začasno iz posebnih namenov ošložili. Poročilo pravi dalje, da so letala bombardirala uporniška središča v Saragosi, Sevilli in Logronu.

Katalonska vlada javlja, da je zaplenila po vsem svetu znani zgodovinski samostan Mont Serrat. Samostan bo izpremenila v sanatorij za jetične.

Dve Španiji

Lisbona, 27. julija. b. Začasni zastoj krvavih borb v Španiji je pripisati pogajanjem med vlado in uporniki v Pampeluni. Pogajanja pa niso uspela. Zaradi tega smatrajo, da se bo vodila v Španiji še dolgotrajna meščanska vojna, ki bo vsaj začasno imela to posledico, da se bo Španija razdelila v dva tabora. Ta razcep bo politične, socialne in gospodarske prirode. Misli se celo, da bo Španija tudi v zunanji politiki imela dve diplomatski zastopstvi: eno sedanja vlada, drugo pa v zadnji revoluciji postavljena vlada vstajških voditeljev. Splošno se misli,

General Franco

Hitlerjeva cena za sporazum s Čehoslovaško

1. Avtonomija za Nemce
2. Proč od Rusije

Paris, 27. julija. V poluradnem glasilu zunanjega ministrstva vlade ljudske fronte »L'Oeuvre« piše diplomatska urednica lista gospa Genevieve Tabouis tudi v bodočih odnosih med Nemčijo in Čehoslovaško. Poročilo je napisano v Londonu in se oslanja na zanesljive vire. Gospa Tabouis piše med drugim:

»Avstro-nemški sporazum je bil na konferenci Anglije, Francije in Belgije predmet temeljitih razgovorov (gospa misli na lokarno konferenco pred par dnevi v Londonu, op. ured.). Posebno je bilo treba vzeti v pretes položaj za Čehoslovaško, ki je najbolj prizadeta po nemških željah po razširjenju po srednji Evropi. Ministri so vzeli nove informacije, ki so jih od merodajnih (to je čehoslovaških, op. ured.) krogov sprejeli na znanje. Te informacije so dale podrobno sliko o vsebini predlogov, ki jih Nemčija namerava staviti Čehoslovaški kot predpogoj za sklenitev podobnega sporazuma, kot je bil sklenjen med nemško in avstrijsko vlado.«

da mora med idejo in življenjem biti popolno soglasje in da morajo narodi in države imeti prav tako vesti, kakor ima vest vsak posameznik. Znanje in izobrazba ter želja po tehničnem napredku, ki ga uči humanizem, se mora združiti s Kristusovo religioznostjo, ako naj resnično premagamo živalske nagone in človeške predsodke, ki še vedno ovirajo, da ne bi luč prave človeške izomike razgнала vse temine in mrakove. Resnično edinstvo človeka ni mogoče drugače kakor na podlagi krščanskega humanizma. To so izrekli vsi veliki duhovi sveta in poudarjajo posebno danes, ko iz velike zmcede ni videti nikjer drugega izhoda kakor v krščanski obnovi sveta, da premagamo oni barbarizem, ki zopet vstaja iz različnih naukov prelirane internacionalizma in nacionalizma. Takrat bo plamenica resnične človečanske kulture zopet razsvetlila vse ljudi in narode.

da bo zmagała ona stran, ki bo imela boljšo organizacijo za prehrano svojih pokrajin.

Trdi se, da je nova vlada revolucionarjev že stopila v zvezo s tujimi vladami in da namerava v najkrajšem času postaviti svoje diplomatske predstavnike v Londonu, Rimu, Parizu, Lisboni in drugih evropskih prestolnicah. Povsod, kjer vlada vojaška diktatura, je vzpostavljen verski pouk, dosejanje socialistične reforme pa so ukinjene. Vstaji so začasno sklenili, da ne bodo izvedli ofenzive na Madrid in St. Sebastian, ker čakajo na nove okrepitve iz Maroka. Kdo bo zmagovalc v španski revoluciji, je še vedno zelo negotovo.

Poročila upornikov:

London, 27. julija. AA. Reuter objavlja v svojem dopoldanskem bulletinu izjavo, ki mu jo je dal general Franco.

General Franco pravi, da se uporniško gibanje širi tudi v evropskih krajih Španije. V podkrepitev tega je navedel, da se bo vrhovno poveljstvo upornikov te dni preselilo iz španskega Maroka v Sevijo.

Vrhovni poveljnik upornikov pravi dalje, da so v rokah njegovih čet ne le vsa tri glavna središča, iz katerih dobiva Madrid živila, marveč da so se uporniki polastili tudi izhodnih točk glavnih prestolniških vodovodov.

Na kraju poudarja general Franco, da so njegove čete zanesljive in da vlada v mestih, ki so jih uporniki zavzeli, popoln red in mir.

Gibraltar, 27. julija. AA. (Reuter). Po poročilu iz Algecirasa je začel oddelek, ki šteje 900 upornikov, prodirati proti Malagi. Pri Esteponi je trčil na 300 komunistov, ki so ga skušali ustaviti. V boju je padlo 20 upornikov in nad 100 komunistov.

Sevila, 27. julija. AA. Radiopostaja v Sevilli je ponoči nekoliko po polnoči objavila ugodno poročilo o operacijah generala Franco. Poročilo pravi, da je uporniška armada sedaj 40 km pred Madridom, ki se ne bo mogel dolgo upirati. Člani vlade upajo, da bodo lahko preko San Sebastiana zbežali preko meje.

Francija je poslala orožje v Španijo Zanimive ugotovitve v „Echo de Paris“

Paris, 27. julija. b. »Echo de Paris« posveča zopet daljši članek vprašanju, če je francoska vlada dejansko poslala orožje in municijo španski vladi v njeni borbi proti upornikom. Poslanec Henri de Kerillis pravi, da znikanje zunanje ministrstva ne verjame. Sicer pa je vlada zanikala, »da ni res, da bi bila poslala cel vlak orožja in municije v Španijo«, kar pomeni, da ga je lahko poslala mnogo več. Kerillis navaja trdne dokaze, da je znanje navadna laž, ker točno ve, da so bili iz letalskega

Vladna poročila:

Madrid, 27. julija. AA. (Havas.) Odločilna bitka na Sierra Guadarrami bo danes popoldne. Snoči je vojni minister pregledal postojanke vladnih čet na tej fronti. Čete so ga povsod pozdravile z navdušenjem.

Vladne čete so spravile težko topništvo na leonski prelaz. Uporniki na severnem bojišču razpolagajo samo še s tremi letali. Za enkrat se drže še vedno zelo dobro, vendar pa je njihov položaj od večer brezupen. Njihove postojanke so bile večeraj ves dan izpostavljene hudemu obstreljevanju iz zraka. Vladne čete so dobile ojačenja iz Araugueza.

Madrid, 27. julija. AA. Havas poroča: Snoči je vlada po radiu objavila, da so njene čete v nedeljo prišle do Samosiere in da so tam postavile svoje topništvo. Vladna letala so bombardirala z uspehom upornike, ki so se morali umakniti daleč nazaj. V istem poročilu se pravi, da je položaj upornikov v Saragosi nevzdržen.

Mornariško ministrstvo je prejelo radiogram, v katerem sporoča poveljnik križarke Almirante, da je neresnična vest iz Tetuana, da bi bila ta križarka od upornikov potopljena.

Glavni štab delavske milice je ustanovil ženski bataljon, ki zahteva, da se hoče v prvi vrsti boriti proti upornikom.

Vlada je izdala uradno poročilo, v katerem pravi, da so njena letala vnovič in z velikim uspehom bombardirala uporniško Ceuto. Mislijo, da so pri tej priliki razdeljali tamošnjo radijsko postajo.

Vladna letala so bombardirala tudi Mellilo. Po obstreljevanju so nastali mnogi požari.

Predsednik ljudske fronte v Hendayu na francoski meji je včeraj popoldne obiskal Irun in se tam sestel s predsednikom organizacije ljudske fronte. Po povratku v Francijo je izjavil dopisniku Havasa, da uporniki niso mogli zavzeti Iruna. Po okoliških hribih se vodijo borbe, v mestu je pa red in mir.

skladišča v Romilly pobrana 4 letala tipa Potez 54 in 20 letal tipa Potez 25. Letala so bila odposlana v Barcelono. Kerillis tudi ve, da je bilo zbranih več civilnih pilotov, ki imajo nalogo spraviti letala v Barcelono in sler dobi vsak 20.000 frankov nagrade ter še 10.000 frankov za potne stroške iz Pariza do Barcelone. V Marseillu pa čaka posebna španska ladja »Ciudad Taragona«, katere kapitan je častnikarjem na njihova vprašanja dajal izvijajoča se vprašanja ter končno priznal, da je prišel iz Barcelone v tajnem poslanstvu in da ima nalog čakati na povelja španskega konzula v Marseillu. Kerillis pravi, da je ta ladja prišla po municijo za bombnike, ki bodo iz Francije odleteli v Španijo ter pristvija, »da je takšno početje vlade ljudske fronte zločinsko.«

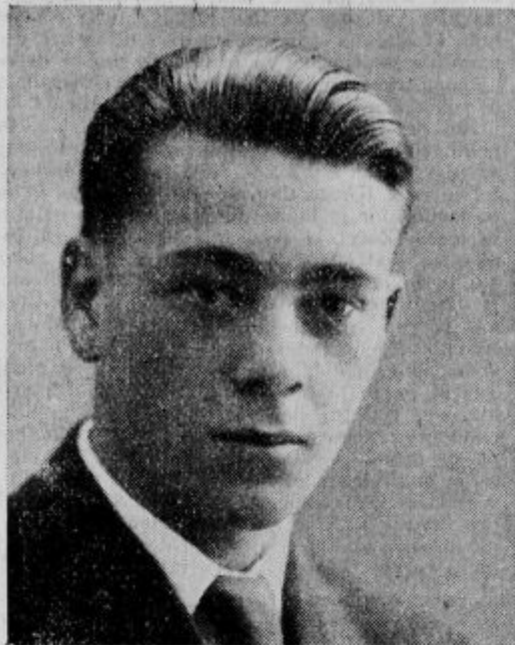
Nemčija in Anglija kakor tudi Italija so že vse nerazvne, kajti nobena od teh držav nima na tem interesu, da bi se v Španiji ustoličil komunizem. Od francoskih vladnih ministrov je bil vojni minister proti odposiljanju orožja, tudi zunanji minister se je branil, toda zmagała sta ministrski predsednik Blum ter letalski minister Cot, ki je zagnal takšen hrup, da je ves kabinet takoj zlezel pod mizo. V Pariz sta prišla tudi dva agenta revolucionarne junte — ki sedaj nadomešča osrednjo vlado v Madridu — namreč Fernandez Pena in Juan Robertico, ki sta zaprosila pri komunistični stranki za prostovoljce, da bi francoski komunisti dokazali svojo solidarnost s španskimi. Politični oddelek politične stranke je prošnji ugodel in vlada izjavlja, da proti temu nima ničesar. Če Italija in Nemčija o tem zvesta, bosta zagnali mednarodni hrup in se zna zgoditi, da bo po francoski krivdi Španija spremenjena v bojišče, na katerem se bosta fašizem in komunizem borila za končni obračun. Iz španske revolucije lahko nastane nov evropski spor, ki lahko pelje naravnost v novo vojno. Kerillis zahteva, da se to »zločinsko vmešavanje« preneha. Francija ne sme postati bojni liferant za vse sovjetske revolucije na svetu.

Umik radi protesta Anglije: „Nevarnost oboroženega spopada v Evropi“

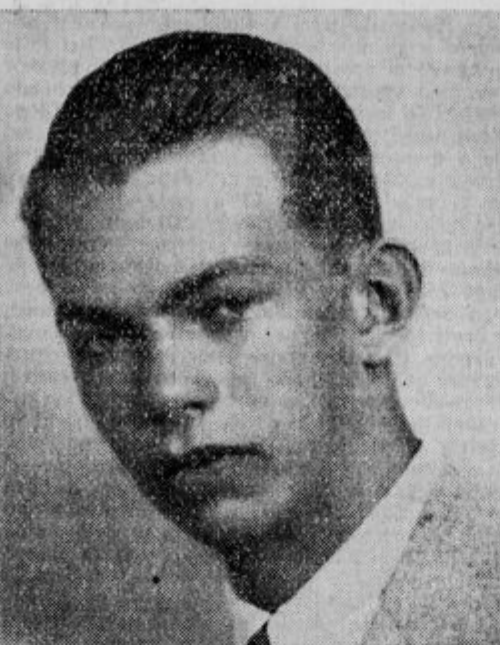
Vlada je imela sejo, ki je bila po zanesljivih informacijah izredno burna. Večkrat je grozila nevarnost, da podajo nekateri ministri ostavko in zrušijo vlado ljudske fronte. Nesloga v francoski vladi je izbruhnila zaradi dogodkov v Španiji. Na strani ministrov, ki so hoteli dati nujno pomoč sedanji španski vladi, je bil med prvimi letalski minister Cot, ki je zahteval od vlade, da se takoj pošlje v Španijo nekaj letalskih eskader. Po zelo burnih razgovorih je končno prevladal razum in je bil sprejet sklep, da ostane francoska vlada v sedanji španski revoluciji popolnoma nevtralna. Splošno se misli, da je ta sklep francoske vlade pripisati predvsem Edenovemu koraku pri Leonu Blumu. Britanski zunanji minister

Nadaljevanje na 2. strani zgoraj.

Zopet dve žrtvi planin

Savo Domicelj

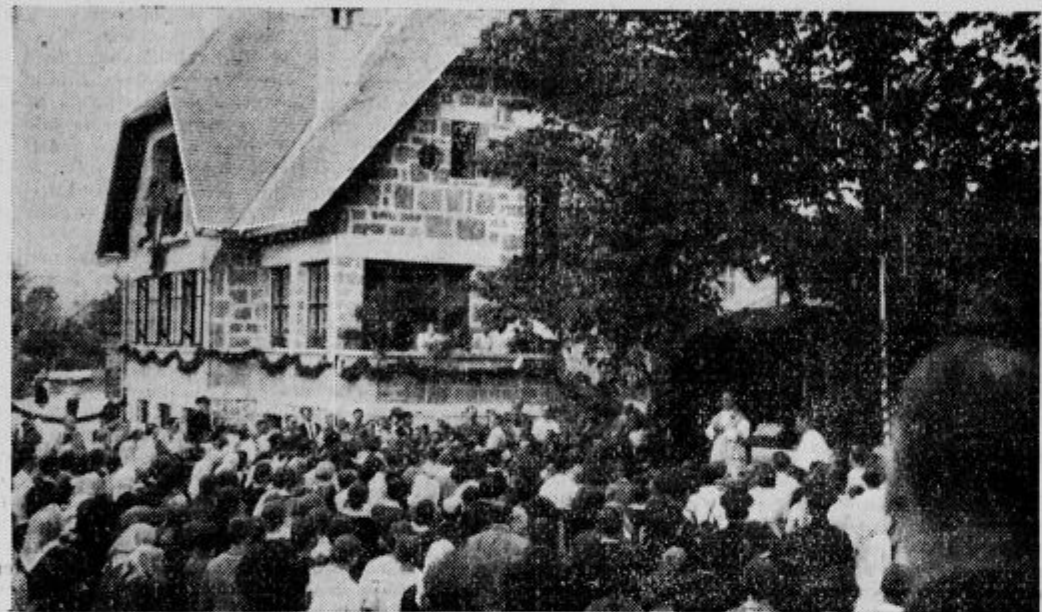

Egon Lettner

Preteklo soboto sta se na severni triglavski steni smrtno ponesrečila Mariborčana Savo Domicelj, 19 letni slušatelj eksp. akademije, in Egon Lettner, 24 letni slušatelj zagr. juridične fakultete. Njuni trupli so z veliko težavo spravili v dolino,

odkoder ju je avtofurgon ljubljanskega mestnega pogrebnege zavoda prepeljal v Maribor. O nesreči sami kakor tudi o prenosu v dolino je obširno poročal »Ponedeljski Slovenec«.

Počitniški dom na Rakitni

Na Rakitni je preteklo nedeljo, kakor je obširno poročal že »Ponedeljski Slovenec«, prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil, ban g. dr. Marko Natlačen pa otvoril novi počitniški dom. Slika nam kaže zbrano množico pred počitniškim domom med mašo, ki jo je daroval g. škof.

Lep praznik naših avtomobilistov

V nedeljo, dne 26. t. m., to je dan za praznikom sv. Krištofa, zaščitnika avtomobilistov in njihovih vozil, so naši avtomobilisti prihitali v lepo Logarjevo dolino. Vsako leto si zbero drug kraj, da obhajajo spomin na svojega patrona in prosijo njegove zaščite, letos pa so si zbrali ta biser naših planin, ki mu ni zlepa enakega. Na obširni trati pred lično novo cerkvico, pred katero je bila po-

Blagoslov pred novo kapelico

stavljena oltarna miza z razpelom, obdanim od dehtečih šopkov naših planinskih cvetic, smo našli 27 avtomobilov, veliko število njihovih lastnikov in prijateljev, med njimi tudi zastopnike našega tiska, kakor tudi domačinov in gostov Logar-

jeve doline, na vse pa so gledali naši gorski veliki, ki so prvič videli tak obred v naši sloveči dolini. Pred blagoslovom je solčavski župnik gosp. Arko imel lep govor, v katerem je poudarjal ljubezen in skrb svete Cerkve za vsak človeški napredek. Cerkve zato blagoslovila tudi avtomobile in njihove lastnike ter prosil Boga, naj jih varje pred vsemi nevarnostmi, da bodo služili resničnemu gmoletnemu in duševnemu napredku božjih otrok in doprinesli korist človeštvu, zemlji in prometu na njej. Nato je g. župnik opravil liturgično molitev, ki je po svoji simbolični pomembnosti in lepoti vse navzoče ganila, in zatem vsa vozila drugo za drugim blagoslovil.

Za g. župnikom je navzoče, med katerimi je bil tudi g. dr. Mar. n., načelnik trgovinskega oddelka naše banke uprave in glavni pospeševatelj našega tujeskega prometa, nagovoril predsednik našega Avtokluba, g. veleindustrialec Avgust Pra-protnik, ki je v lepih besedah dal izraza veselju članov kluba, da se je zopet po že večletnem pomenljivem običaju izvršil blagoslov njihovih vozil in njih samih, da bi se posluževali tega genialnega proizvoda moderne tehnike pod varstvom dobrega Boga in v službi njegovih vsemodrih namenov, potem pa je dal izraza želji in zahtevi avtomobilistov ter našega gospodarstva sploh, da bi se naše ceste temeljito izboljšale in naše cestno omrežje izpopolnilo, da bomo lahko uspešno tekmovali s svojimi sosedi na poti do čim večjega napredka države in blagostanja njenega delovnega in marljivega prebivalstva.

VII. mednarodni kongres za cerkveno zedinjenje na Velehradu

Dne 17. julija so bila predavanja o liturgičnih vprašanjih, ki so zvezana z zgodovino delovanja sv. Cirila in Metoda. Univ. prof. dr. Jos. Vajs iz Prage je razpravljal o vprašanju, kakšna je bila liturgija, ki sta jo uvedla sv. Ciril in Metod med Slovani. Utrdil je mnenje, da je sv. Ciril ne dolgo po prihodu na Moravsko uvedel slovansko liturgijo bizantinskega ali vzhodnega obreda, sv. Metod pa je kasneje obhajal v slovanskem jeziku sv. liturgijo rimskega ali zapadnega obreda. Za oba obreda namreč imamo prastare staroslovanske rokopise: Evhologij sinajski in Kieveške odlomke. Profesor vzhodne liturgije na Vzhodnem zavodu v Rimu, Flamec p. A. Raes S. J. je v globoko zasnovanem predavanju pojasnil spremembe v dveh oblikah vzhodnoslovanskega obreda: to je rusko-sinodalni in ukrajinski. Za njim je prebral bizilijance dr. Josip Slippy, rektor Duhovne akademije v Lvovu, referat profesorja na isti akademiji dr. Andreja Iščaka o izdanih bizantinsko-slovanskih liturgičnih knjig.

Popoldne so bila predavanja posvečena proučevanju češenja (kulta) sv. Cirila in Metoda med Slovani. Prof. olomouške bogoslovne ciril-metodijske fakultete dr. Jos. Vajsica je pokazal, kako so častili sv. Cirila in Metoda v dobi od 12. do 18. stoletja na Češkem in Moravskem. Rektor Duhovne akademije v Lvovu dr. Jos. Stipij je razpravljal o češenju sv. Cirila in Metoda v Ukrajini; o češenju sv. Cirila in Metoda na Poljskem je podal lepo sliko univ. prof. iz Lublina dr. Mih. Niechaj. Izredno zanimivo je bilo predavanje pariškega jezuita p. Rovět de Journela, ki je na osnovi doslej še neobjavljenih pism p. Pierlinga ruskemu konvertitu Gagarinu odkril, kako

se je praznik sv. Cirila in Metoda uvedel za vso latinsko cerkev.

Učenih predavanj so se pridno udeleževali tudi nekateri izobraženi laiki, med njimi zlasti prof. Harrach, Srbkinja Miss Christitch iz Londona in ga dr. Svobodová iz Prage.

Ob istem času kakor popoldanska predavanja so se vršila posebej tudi posvetovanja strokovnjakov o vprašanju, kako usmeriti bogoslovni traktat o cerkvi, da bo odgovarjal današnjemu stanju bogoslovne znanosti, nalogam in potrebam novega časa, zlasti pa težavam ločenih vzhodnih kristjanov, ki iščejo resnice in edinstva.

Pri teh posvetovanjih so razpravljali zlasti univ. prof. prelat dr. Grivec, prof. Vzh. zavoda p. Spáčil S. J., škof Czarniecki in vicektor Vzh. zavoda p. Gordillo. Rezultat posvetovanja je bil: traktat o cerkvi je treba obdelovati zlasti po dogmatični metodi s posebnim oziranjem na krščanski Vzhod in na duhovnega življenja moderne dobe. Dnevno delo se je zopet zaključilo kakor prejšnji dan z govorom p. p. Antona Prešerna S. J. v baziliki in z molitvijo pred izpostavljenim Naj-svetjšim.

Naslednji dan je bila najprej vzhodna liturgija za rajnega eksarha Leonida Fjodorova, za tem pa so se vršila predavanja o zgodovinskih vprašanjih iz dobe sv. Cirila in Metoda in o cirilmetodijski ideji.

Profesor olomouške bogoslovne fakultete dr. Franc Cinek je očitno vpliv cirilmetodijske ideje na razvoj in podvig verskega življenja v dobi po Jožefu II. Podčrtal je veliki pomen Slomškove ustanove »Bratovščine sv. Cirila in Metoda«. Ugotovilo se je dejstvo, da je naš svetniški Anton Martin Slomšek že 20 let pred ustanovitvijo svoje bratovščine navdušil moravske bogoslovce za cirilmetodijsko dediščino, med njimi slasti znamenitega

Izplačevanje plač in pokojnin

Z ozirom na naš članek od 26. julija 1936, v katerem smo gojili neredno izplačevanje pokojnin, smo dobili od pravilno poučene strani to-le zanimivo pojasnilo:

Iz člankov, priobčenih v zadnjih dneh v dnevnem časopisu, se razvidi, da širša javnost in upokojeanci posebe, še vedno niso dovolj poučeni o vzrokih nepravilnega izplačevanja pokojnin v območju dravske finančne direkcije. Vzrok tem zakasnitvam ne leži v malomarnosti uradnikov računovodstva, ki je v vseh agendah vselej strogo ekspeditivno, nego v sledečem:

Po čl. 11 finančnega zakona za 1936-37, ki se iz leta v leto recipira in ki velja tudi za tekoče proračunsko leto, mora finančna direkcija vse dohodke iz taks, trošarine, monopola in carin predkazati na račun ministrstva financ, tako da ji preostajajo za izplačevanje plač in pokojnin le dohodki iz neposrednih davkov in davka na poslovni promet. Ti redni dohodki, s katerimi more finančna direkcija razpolagati, pa znašajo povprečno mesečno le 20.000.000 Din, medtem ko rabi finančna direkcija za popolno izplačevanje plač in pokojnin mesečno 31.000.000 Din. Da krije to razliko v potrebi za izpolnitev vseh teh obvez, mora finančna direkcija zaprositi vsak mesec ministrstvo financ za potrebno določilo, ki je pa ministrstvo financ zaradi nezadostnega priliva državnih dohodkov ne more vedno pravočasno in v zadostni meri nakazati. Z ozirom na to, mora finančna direkcija gledati, da si z intenzivno izterjavo davkov ustvari za redno izplačevanje potrebna sredstva, ki pa zadeva danes, v časih težke gospodarske krize, ki se uveljavlja skoraj v vseh panogah narodnega gospodarstva, na silne težkoče. Le neumorno in nadvse požrtvovalno delo organov davčnih uprav se je treba zahvaliti, da finančna direkcija pribavi vsak mesec dhodke v taki višini, kakor so potrebni, da se morejo redno izplačevati plače aktivnim nametščencem, ki morajo priti prvi na vrsto, in nato pokojnine, ki se izplačujejo vedno v omenjen vrstnem redu, kakor je bilo to določeno sporazumno med finančno direkcijo in društvom državnih upokojeencev.

Da bi omogočila redno izplačevanje plač in pokojnin, je finančna direkcija sporazumno z bansko upravo predložila min. financ aranžman z Narodno banko o Posilno hranilnico, katero vprašanje pa še do danes ni rešeno, in ukinitve gori čit. člana 11 finančnega zakona za leto 1936-37, kar pa se mora zgoditi le s prejetjem novega zakona in po predhodnem natančnejšem proučevanju stvari.

Končen je treba tudi ovreči očitke, ki se česlo iznašajo v nepoučeni javnosti, da se namreč plače in pokojnine izplačujejo z zakasnitvijo samo v območju dravske finančne direkcije. Ker veljajo isti predpisi za vse finančne direkcije in se tudi povsod uveljavljajo več ali manj iste težkoče pri izterjavanju davkov, razen pri finančni direkciji v Novem Sadu, ki ima stalno ogromen priliv na neposrednih davkih, ie jasno, da se take zakasnitve v izplačevanju pokojnin pojavljajo najbrž v večji ali manjši meri tudi drugod v državi.

Da se pokojnine izplačujejo redno v Belgradu, kakor se to pogostoliši in podčrtava, je pač utemeljeno v dejstvu, da se tamkaj pokojnine izplačujejo iz glavne državne blagajne, ki ima kot centralna državna blagajna stalno na razpolago večji obratni kapital, s katerim pa ne razpolagajo finančne direkcije.

To pojasnilo, ki je jako zanimivo, kajpak radi prinašamo, da se ne bi delala krivica onim, ki so pri tej stvari nedolžni. Iz pojasnila posnemamo vso jasnost, da 1. ni preskrbljeno za redno izplačevanje plač in pokojnin državnih uslužbencev od strani zakona, oziroma od strani centralne finančne uprave, tako da morajo banovinske finančne uprave vsakokrat prositi centralo, da dobijo manjkajoči znesek; 2. da finančno ministrstvo ne upošteva predlogov naše finančne direkcije, da bi se ta nedostatek, ki po pravici povzroča veliko nejevoljo, po aranžmanu s Posilno hranilnico odpravil.

Tudi sicer je to pojasnilo kaj poučno.

Dva velika požara v litijski okolici

V soboto, 25. julija se je okrog treh popoldne pojavil rdeči petelin na kozolcu posestnika Hauptmana Alojzija po domače Suštarija v Gradiških Lazih, mali vasi pol ure od Litije. Požar se je v trenutku razširil na sosednja dva kozolca posestnika Brica Pavla p. d. Dragarja ter so vsi trije kozolci, polni sene in žita, v kratkem času pogoreli do tal. V Hauptmanovem kozolcu je bilo spravljeno 10 voz sene, 5000 kg detelje, 10 voz pšeničnega snopja, z voza ovsu, voz ječmena, 1 gospodarski voz ter 1 plug, kar vse je zgorelo. Hauptman ceni vso nastalo škodo na najmanj 50.000 Din, bil pa je pri Vzajemni zavarovalnici zavarovan komaj za 10.000 Din.

Še večjo škodo ima njegov sosed Pavel Bric, ki je imel v dvojniki in drugem manjšem kozolcu 14 voz pšeničnega snopja, voz ovsu, 15 voz detelje, pol vagona raznih suhih desk, kakor bukovih, orhovih, hrastovih, češnjevih in smrekovih. Pogorel je obenem tudi 1 gospodarski voz, 1 brana, 1 plug. Škodo ceni na najmanj 70.000 Din, zavarovan pa je bil pri Vzajemni zavarovalnici za 25.500 Din. V Dragarjevem kozolcu je imel tudi sosed Božič 2 voza pšenice, ki sta mu zgorela.

Požar je kot prvi opazil voznik Benegalija iz Cerovca, ki je ob tem času vozil skozi vas les, ter je takoj sklical ljudi na pomoč. Kolesarji so obstopili sosednje gasilne čete, ki so bile v rekordno hitrem času na mestu požara. Prva je prišla z Brega, kjer so bili v zvoniku tudi plač zvonca, nato jablanska iz Smartha pri Litiji. Najbolj je funkcionirala motorna brigada litijske čete, ki je kot prva pričela dajati vodo iz bližnjega potoka Reke. Druženim gasilec se je posrečilo požar lokalizirati, ker je obstojala resna nevarnost, da užge plamen še druga poslopja in zgradbe.

Litijski orožniki, ki so bili takoj na kraju požara, so pričeli s preiskovanjem, kako je izbruhnil požar. Arctirali so nekega mimoidočega berača, katerega so sosedje osumili, da je iz nepredvidnosti, pri prižiganju cigarete, zažgal Suštarijev kozolec. Pa se je takoj izkazalo, da je nedolžen, ker ga je cerkovski gostilničar Feme videl ob času izbruha požara na cesti skozi cerkovsko vas. Marljivemu poizvedovanju orožnikov se je končno le posrečilo, da so dognali, da je ta nesrečni zožar zanehl sosedov 10-letni sin H. P., ki je ob tem času kupil v gostilni Verbič za 1 dinar cigarete ter za 1 Din vžgal. Skrivaj je šel pod Suštarijev kozolec, prižgal cigareto in je pri tem poslu po nesreči zažgal kozolec. Sicer se je izgovarjal H. P., da je kupil cigarete in škatlo vžgalic za nekega brezposelnega, ki je ležal v senci pri Suštarijevem kozolcu. Na podlagi zaslišanja ljudi, ki so bili ob tem času na sosednjih njivah, pa se je določeno izkazalo, da ob tem času tod okrog ni hodil noben tuj človek. Končno se

je še zapletel pri zaslišanju v razna protislovja pri opisu oblike neznanca, tako da je brez dvojma fantovska nepredvidnost zakrivila to, za mirno Gradiško vas, neobičajno požarno škodo. — Pri gašenju je dobil precej opeklin Bricev sin France, na katerega je padel kos ožganega stebra. Moral je k zdravniku.

V sredo, 22. julija, ponoči okrog 2, ko je divjala po naši okolici nevihta, pa je treščilo v 20 metrov dolg pod posestnika Poglajna, po domače Trilerka, na Dolgem brdu, obč. Poljsnik. Pod je pogorel do tal. Poglajne je imel na podu vso letošnje seno ter nekaj žita, zgorelo je še par voz, pajkl, sodi in slamoreznica, tako da ima najmanj 60.000 Din škode. V hlevu pa je imel konja posestnika Sorla iz Zglavnice, katerega si je prejšnji večer izposodil, da bo šel drugo jutro orat za ajdo. Pri vsem trudu, ga niso mogli več izvleči iz hleva ter je konjček, ki je bil vreden okrog 800 Din, v plamenih poginil. Poglajnov sosed Pavle Princ p. d. Adrejač, ki je s škafom vode obilaval svoj pod, pa je pri tem reševanju s strehe pada tako nesrečno zdrsl dol, da je padel 4-5 m na kamenita tla ter obelžal nepremično. Domači so ga takoj odnesli v hišo, kjer se je izkazalo, da je dobil težke notranje poškodbe. Ima zlomljeno hrbtenico ter bo prav težko okreval. Je največji kmet v okolici, marljiv in skrben gospodar, oče 10 majhnih otrok.

V Berlin in Hamburg

Gospod prometni minister je z odlokom M. S. št. 14340 dovolil vse mudeleženecem olimpijade v Berlinu 50% popust od normalne vozne cene na jugoslovanskih železnicah. Udeleženci kupijo na vstopni postaji celo vozno karto od vstopne postaje do Jesenice, državna meja, obenem z železniško legitimacijo K 13. Slednja velja dva dinarja. Kupljena vozna karta s potrdilom o udeležbi na železniški legitimaciji za brezplačen povratek. Ugodnost velja za vse razrede in vse vlake, razen za ekspresne, od 27. julija do 25. avgusta t. l.

Pozivamo vse udeležence brez izjeme, da si kupijo na vstopni postaji celo vozno karto in zgoraj omenjeno železniško legitimacijo od svoje stopne postaje do Jesenice, državna meja. Vozno karto in železniško legitimacijo K 13 bo treba skrbno hraniti, ker velja za brezplačen povratek na jugoslovanskih železnicah. Z veražnostjo pošto smo razposlali knjižice — legitimacije vsem zunanjim udeležencem o priporočeno pošto. Kdor iste do srede, 29. t. m. ne bi prejel, naj jo takoj urgira. Ljubljancem pa vljudno prosimo, da dvignejo knjižice osebnosti pri g. Hvaletu Jožetu, Ljubljana, Miklošičeva cesta 10-III.

Vodstvo.

Sušila, ki je toliko pripomogel za razcvet verskega življenja na Moravskem.

Za dr. Cinekovo je prebral univ. prof. dr. Jos. Matocha iz Olomouca referat prof. dr. Jos. Vajsice dr. Fr. Dvornika o političnih razmerah bizantinskega cesarstva v dobi sv. Cirila in Metoda. Predavanje je nudilo veliko novega, pa žal brez vsakršne navedbe dokazov in dokumentov. Zeljno pričakujemo, da se vsi dokumenti, ki nam osvetljujejo dobo sv. Cirila in Metoda, čimprej kritično objavijo in tako predložijo znanstvenemu svetu v presojo in proučevanje.

Po predavanjih je bilo občno zborovanje Apostolstva sv. Cirila in Metoda in Velehradske akademije. Prebrala so se poročila Centralnega vodstva Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Olomouci in raznih krajevskih odsekov. Za lavantinsko škofijo je podal poročilo g. kanonik dr. Josip Mirt iz Maribora, za ljubljansko škofijo pa p. Tomaž Kurant, S. O. Cist. iz Stične. Poročilo o Apostolstvu sv. Cirila in Metoda v križevski škofiji je podal škof dr. Dionizij Njarači sam.

Popoldne je razgrnil p. Roko Rogošič O. F. M., profesor na frančiškanskem bogoslovnem učilišču v Makarski, zanimivo sliko, kakšno usodo je imela bizantinskoslovanska liturgija na ozemljih Jugoslavije in Bolgarije. Univ. prof. dr. Mih. Niechaj pa je nato prebral v ruskem jeziku referat dr. V. Vilinskega o češenju sv. Cirila in Metoda med pravoslavnimi Rusi.

Ob istem času popoldne so se posebej vršila posvetovanja strokovnjakov o metodi, po kateri naj se ločenim vzhodnim bratom predstavljajo katoliške verske resnice. Referat je podal belgijski benediktinec iz Amay s-Meuse p. Robert van Cauwelaert.

Zvečer je imel p. p. A. Prešeren S. J. svoj zadnji govor v baziliki, nato pa so vsi udeleženci kongresa v vroči molitvi pred izpostavljenim Naj-

svetejšim prosili za milost in blagoslov apostolskemu delu po zgledu in namenu sv. bratov.

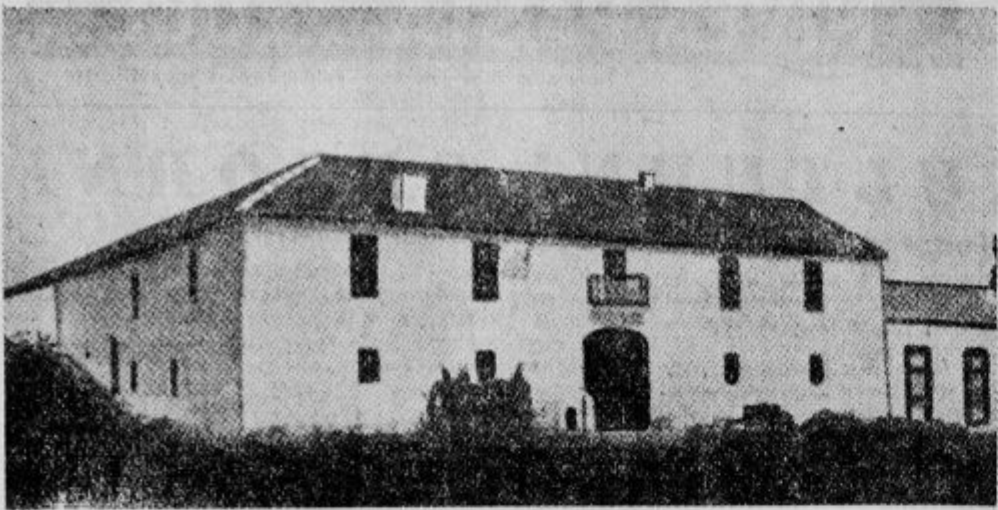
V nedeljo, 19. julija, se je VII. mednarodni kongres za c. edinstvo zaključil. Zjutraj je bila v baziliki slovesna glagolska sv. maša, nato pa so se zbrali udeleženci poslednjikrat v veliki Slovanski dvorani, kjer so se prebrale kongresne resolucije. Med njimi je bila zlasti živahno pozdravljena resolucija, da pošlje celokupni kongres na sv. očetu ponižno prošnjo, da se proglasi blaženim škof Anton Martin Slomšek, ki je bil kot prvi ustanovitelj mednarodne organizacije Apostolstva sv. Cirila in Metoda posredno tudi pokrenitelj mednarodnim velehradskim kongresom za cerkveno zedinjenje.

Po pozdravih in sklepem nagovoru olomouškega nadškofa dr. Leopolda Prešerna, ki je kljub svoji visoki starosti z mladostno živahnostjo in veliko spretnostjo vodil kongresna zborovanja, se je vršila na širnem trgu pred cerkvijo najprej ljudska akademija, nato pa slovesna pontifikalna sv. maša, ki jo je imel lavantinski škof dr. Josip Tomažič.

Vsako nedeljo se letos že celo leto zbira pobožno moravsko ljudstvo v številnih romarskih skupinah pri svetišču na svetem Velehradu. Pestre moravske narodne noše nudijo gledavcu čudovito lep prizor. Tako ljudsko romarsko zborovanje so imeli udeleženci kongresa videti tudi v nedeljo ob zaključku kongresa. Zbrano pobožno ljudstvo so pozdravili vsak v svojem materinskem jeziku zastopniki malone vseh slovanskih narodov, vrhu tega pa še zastopniki nemškega, španskega in angleškega naroda. Po akademiji je imel olomouški pomožni škof dr. Stavěl pridigo, nato pa je pristopil k oltarju na tribuni na prostem mariborski škof dr. Tomažič. Po pontifikalni sv. maši se je vršila procesija v cerkev, kjer se je VII. mednarodni kongres zaključil s »Te Deum«.

Veleposestva v Andaluziji

Podeželske razmere v Španiji

Gračina v Andaluziji, kjer je uprava veleposestva

Na konju ali mezgu jezdiš v Andaluziji kar preko gričev in holmov in skozi oljčne gaje po 30–40 km daleč, preden zagledaš kako hišo. Posestniki južnih pokrajin, zalsti krog Kadiza in Algeciras so skoraj samo živinorejci in se le malo bavijo s poljedelstvom. V Galiciji, v deželi Baskov in tudi v Manchi pa je na prvem mestu žito, sočivje in vino. Tu so same manjše kmetije in posestniki živi na svojem posestvu. — V Andaluziji pa biva veleposestnik v mestu. Veleposestvo obsega navadno 300 ha zemlje. Vse delavske razmere so tu drugačne kot sicer v Španiji, že zato, ker v Andaluziji ne opravljajo ženske poljskih del (tazen cigank). Hlapci in delavci so oženjeni in imajo svoje gospodinstvo. Na dan zaslužijo po 4–6 pezet. Mimo teh prejemajo darila v denarju, delež dobička, dajatve v pridelkih. Začasni dni-narji in sezonski delavci dobivajo po 7–13 pezet na dan za 8-urno delo in z lastno oskrbo.

Reči bi bilo treba nekaj besed o ljudeh te dežele. Medtem ko v mestih pogrešaš viteškega vedenja in gostoljubja, pa oboje dobiš na deželi v najpristnejši obliki. Prav pristočno sprejemajo goste, ne da bi bili pri tem ponižani. Tu je španska kri vsa, kakršna je v bistvu: ljudje so ponosni, odkriti in preprosti. Kar nič jim ni za to, da bi se kazali.

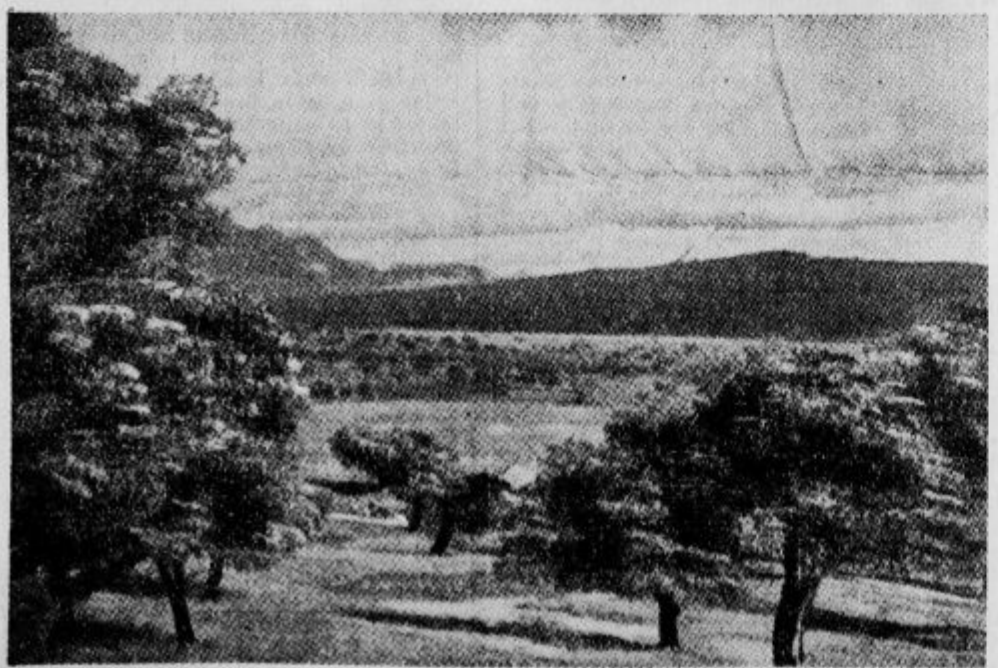
Kakšno je veleposestvo

Obiskali smo dona Dominga, ki je gospodar La Pilete. Z njim smo se odpeljali na deželo. Po njegovi zunanosti soditi, ni ta gospod prav nič mestni človek; bolj je videti vnel za pustolovščine. Komaj smo zapustili vinsko mesto Yrez de la Frontera, smo divje vozarili po čudovitih potih kar čez močvare in barja. Vsi omamljeni smo se ustavili na veleposestvu La Pilete.

V peči prostorne družinske sobe je plapolal ogenj, zakaj, še junija meseca je bilo mrzlo in vlaga je silila skozi visoke stene. Zunaj, na brh-keem konju sedeč, se nam je don Domingo pokazal za izbornega jezdeca.

Natančno smo si ogledali andaluzijske razmere. Od 700 ha razsežne zemlje je več ko polovica namenjena za pašnike, drugo je obraslo z žitom, oljkami, lanom in sočivjem. Na nekem travniku se je pasla čreda krav, bikov in telet — 700 glav. Drugje se je paslo 50 konj in nekaj mul. Kozá in ovac ima don Domingo 300, prašičev 700. V bližini je bilo 240 čebelnjakov. V loviščih je polno zajcev, lisic, jazbecov in jerebic. Vse veleposestvo obdeluje in upravlja 40 ljudi, ob četvi nekaj več. Najvažnejša osebnost je enargado, zaupnik in višji oskrbnik vsega veleposestva. Z ženo stanuje v siromašni izbi in ima 50 pezet na dan. Njemu je podložen capatar, ki ima bajto in nadzoruje prašiče. Čez tri mesece dobi od gospodarja za vsakega prašiča 50 stotink, a na dan zasluži 4 in pol pezele. Isto plačo prejema vaquero, veliki pastir goveje živine. Dva strojnika, ki delata po 8 ur in zaslužita dnevno do 10 pezet, imata v oskrbi stroje. V »strojnici« je tudi ležišče za ta dva in za druge delavce. Slamnjake (s fižolovko) ležijo kar na tleh. Razen tega je v tem poslopju tudi kuhinja z odprtim ogniščem, kjer kuhajo za delavce. Kuhar dobi na dan 3 in pol pezele in njemu dajejo delavci za troje jedil 90 stotink. Zjutraj dobijo juho iz vode, kruha, olja in česna; opoldne in zvečer sočivje, krompir in kos slanice. Casero, hišni upravitelj, mora paziti na red v hiši, skrbeti za kokoši in v kuhinji za služinčad kuhati za hlapce in pastirje.

Ko smo si ogledali hleve, ropotarnice in senice, nam je dejal gospodar: »Lani pa je bila zaradi suše slaba letina, letos pa je spel slaba, ker je 7 mesecev deževalo. Delavci imajo sicer za šest mesecev dela na leto, letos pa komaj tri ali štiri mesece. Delavska združenja pa še zahtevajo 5-urni delavnik in višje mezde! Prav nič nas ni treba blagovati! Mojemu bratu so njegovo posestvo »Las Caheza« kar vzeli, ker je tako za hleva pečica rdečkarjev. Seveda mu tako za niso nič plačali. Naša bodočnost je tako temna«.

Pokrajina v Andaluziji, kakršno je največkrat videti

Ubožna vas

Odjezdili smo v okolico, v vas La Paterna s 2500 dušami. Tu je beda in huše so slabe. Preživljajo se iz bornih dohodkov ovčierije in s tem, kar daje slaba zemlja. Pred letom je neki imovitejši človek iz Kadiza en mesec oskrboval delavce iz Paterne. Pošiljal jim je živila iz mesta, obutev in še denar za rolovž in šolo in policijsko stražnico. A brž se je razširila levičarska propaganda. Politično sovražje je vzplamelo. Žrtve je bil vaški župnik, ki so mu razbili pohištvo. Na trgu pa so vaščani še sežgali svele podobice iz cerkve, tako da mora zdaj župnik, ki biva v bedni, najeti sobi, brati mašo v prazni, izropani cerkvi. Razen tega so fantelini z župnikovim tavljanjem vpriporili norčavo bikoborko.

Kar hudo nam je bilo. Povsod beda, brezposelnost in nemiri. Drugi dan smo si ogledali

kolektivno posestvo

Cim smo po ježi skozi močvirja in čez polja dospeli tja, nas je obkrožila množica otrok in žensk, misleč, da smo uradniki poljedelskega zavoda. Ljudje so ogorčeno vzklicali: »Le pogledite nas! Živimo ko prašiči. Pilno vodo si vlačimo četrt ure daleč. Da bi ne bili nikoli zašli semkaj!« Poglavar posestva, ki je bil prav bomo oblečen, ki vodi kmetijevstvo in skrbi iz oddaljene vasi

Gospod graščak in veleposestnik v Andaluziji

za živila, je dejal: »Vse to je res. Samotni Ne-štetu pritožb in prošenj smo že odposlali poljedelskemu ministrstvu, a je vse zaman! Nič se ne zmeni za nas. Pa saj se boste prepričali na lastne oči!«

Na posestvu Torreceda v okraju Jerez de la Frontera živi 240 ljudi. Družin je 34 in vsaka ima 16–17 ha zemlje. Raste slabo in malo, ker je zemlja nerodovitna. Prejšnji lastnik je imel tu rejo bikov in krav, kar je še šlo. Ni pa zemlja torej, da bi preživljala 240 ljudi. Madridska vlada je mislila, da bo vprašanje rešeno, če bo za vsako družino v obrokah dajala po 14.000 pezet. A dejali so: »Kupiti smo morali semena, poljsko orodje, vprego. To je stalo 1500 pezet. Z denarjem smo morali pa tudi skrbeti za hrano. Polje malo daje. Zdaj ni več doklade in na tri mesece dobi vsaka družina 73 pezet.«

V hlevih smo videli 50 krav, na polju 200 prašičev. »Vsaka družina dobi enak delež. Kdor ima otroke, ima vsega premalo.« Tudi pekarija je kolektivna, speče na dan 130 hlebov kruha iz 100 kg moke. Polje pa obdelujejo posamezno.

„Ko bi bili ostali doma na vasi!“

Ogledali smo si njih »palače«, kakor pravijo. V podolgovatih, hlevu podobnih, prostorih z enim samim okencem, prebiva časih po 40 ljudi. Stara vrečevina in cunje so za stene, ki ločijo posamezna bivališča drugo od drugega. Po 6-članska družina spi na dveh pogradih, največkrat kar na tleh. Na ležišču je koklja s piščeti, a v kotu ječi otročiček-dojenček v samih cunjah. Gosti oblaki dima se valijo po prostoru, saj ni drugega izhoda zanj ko vrata — dimnika ni nobenega. Kuhajo z ogljem, jedo konzerve. Pozimi ni peči in ljudje drhte od mraza. Za luč imajo karbid in petrolej, straniščev seveda ni. Slab zrak, dim, stara ropotija, bedna ležišča, hrupni, prepirejoči se ljudje, bolniki, dojenčki, starčki in mlade matere: vsi so natrpani v enem in istem prostoru! Vse sliči polj pustolovskemu, ciganskemu blagu ko bivališču poljedelcev. Neka ženska je povedala: »Živimo ko psi in mačke. Nič se ne briga za našo usodo. Sedem mesecev je curjal dež skozi streho. A kaj to briga tisto gospodo v mestu? Da bi bili ostali v naših vaseh! Res smo bili kdaj lačni, a zdaj nismo ne siti, niti ne živimo po človeško!«

Zdi se, da teh razmer ne more spremeniti nikakršna agrarna reforma.

★

Pogodba z delavci

Las Pasados je posestvo gospoda Sancheza Ivarguena. Zemlje je 840 ha za živinorejo. Nekaj je še oljčnih gajev, nekaj žita — to je vse. Čeprav je to posestvo ko ono, je tu le 350 glav goveje živine, a konj in mežgov je 30. Prašičev je 700, ovac in koza 1000 glav. Tu je 30 delavcev, ob četvi 50 več. To veleposestvo je zato zanimivo, ker je leta 1929 sklenil lastnik pogodbo z delavci. Ko odtegnejo stroške od dobička, se čisti dohodek razdeli na dva enaka dela: en del dobi gospodar, drugega pa delavci, vsak od teh enako veliko. Razen tega plačuje gospodar vsakemu še dnino 3 in pol pezele. Ta dnina se prišteje skupnim stroškom in gospodarjevi izdatki za semena, gnoj, popravo strojev, davke itd. so tudi vključeni. Lastnik določi delovni načrt. Zaupnik delavcev svetuje gospodarju, kadar je treba kaj dokupiti. Lastnik da brezplačno v uporabo živino, in orodje. Pogodba se konča z besedami: Povod za to pogodbo je, da se ohrani posestvo zaradi koristi vseh.

Pri vseh andaluzijskih veleposestvih je tudi posebna arena za bikoborbe. Tudi ta gospodar in njegova družina živi v mestu.

La Jandilla

90 km vožnje je od Jereza de la Frontera do veleposestva gospoda Domecqa v la Jandilli. Tu so nizke stavbe, hlevi za konje, garaže za pe-avtov. Imajo tudi svojega duhovnika, prijaznega gospoda, ki skrbi za duše vseh na tem posestvu. Tu je električna centrala, vodovod, prikupne sobe in kapela. V kapeli poučuje srednješolski učitelj kakih 100 šolarjev. Lčitelja plačuje lastnik sam. Na večere prihajajo odrasli k tečajem. Ponosno poroča mladi učitelj o vsemi ljudi, ki prihajajo po 6 km daleč k pouku. Delavci prejemajo tudi zdravila in zdravniško oskrbo brezplačno. Sta-

Čete španskih upornikov. Slika je ena izmed prvih, kar jih je iz teh bojev prišlo v naše kraje. Neprestano se valijo nove čete pod vodstvom generala Molla proti Madridu. Medtem je prišlo že do bojev med vladnimi in uporniški četami prav pred Madridom

„SLOVENE“ pred 60 leti:

V četrtek 27. julija 1876.

Politični pregled.

Avstrijski vladi pruska »Nat. Ztg.« priporoča, da naj svojo pozornost obrača na Slovence. Morda je ta svet v zvezi z načrtom berlinske »Poste«, ki nasvetuje zvezo jugoslovanskih držav, katerih pokroviteljstvo naj Avstrija prevzame, kar se pa ne more zgoditi, dokler Avstrija na vravna svojih lastnih notranjih razmer.

Italijansko rovarsko društvo skuša pri vsaki priliki pokazati, da južno Tirolsko je lastnina italijanska. Nedavno dalo mu je popotovanje kraljeviča Humberta priliko v omenjeni deželi avstrijski napraviti neko demonstracijo, ktere se je vdeležil tudi bivši poslanec na dvoru dunajskem, g. Minghetti, ki je bil lani v Benetkah odklikovan z velikim križem nekega avstrijskega reda. Omenjeno rovarsko društvo je dalo natisniti neki okle, ki italijanske »brate« opominja sinove tirolskih planin oprostiti avstrijskega jarina, in ki pravi, da za to osvobodjenje še nikdar ni bilo ugodnejšega časa kakor ravno sedaj. Ta okle je g. Minghetti v Tridentu, tedaj na avstrijski zemlji in vprico avstrijskih uradnikov, ki so na kolodvor na povelje cesarjevo uradno pozdravili prince Humberta in soprogo njegovo, izročil kraljeviču italijanskemu.

Razne reči.

— Ant. Mart. Slomška pesmi prišle so ravno kar na svitlo. Zbral, vredil in katehet je č. g. Miha Lendovšek, kaplan in izdajatelj v Ptuj tiskala pa jih je prav lično tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu... Kakor g. izdajatelj prav dobro omenja, Slomškovih pesmi ni treba hvaliti in priporočati, ker vrednosti zlata in dragocenih biservov ni treba povzdigovati. Upamo tedaj, da bodo Slovenci z veseljem segli po knjižici, ki šteje 256 strani, ter na ta način pripomogli k izdavanju ostalih Slomškovih spisov, za ktero je čisti zmesek imenovane knjižice odločen. Slovenci in Slovenke, sežite tedaj hitro po mišnih pesmih Slomškovih, ki se trdo vezane za 1 gl., dobé pri vsakem knjigotraču.

novanje je zastoni prejemajo tudi še kurjavo in živla, ko ki th. olje, vino itd. Na dan pred svetim Mihaelom podari gospodar vsaki družini 300 pezet ali pa pitnega prašiča. Dnina je 5–11 pezet. Vse je nekam prično, snažno, urejeno. Geslo gospodarja je: če je mojim delavcem dobro, je dobro tudi meni.

Biki in plemenski konji

Na posestvu Jandilla redijo biki za bikoborbe; kakih 500 jih je — prej jih je bilo 1000. Tu so tudi španski čistokrvni konji. Živinoreja je tu jako razvita in gospod Domecq ima premoženje 16 milijonov pezet.

Za orjaško mizo nas je sedelo lepo število gostov. Med njimi je bil tudi domači brivec, domači sin, oskrbnik, duhovnik, bikoborec Almen-drillo, prijatelj in svetovalec gospodarjev in zaeno domači pevec, ki zna vse španske narodne pesmi na pamet. Ima na mesec 900 pezet plače.

Ogledali smo si še areno za bikoborbe, videli pikadorja. Najbolj zanimivo pa je bilo, kako so biki seganjali v hleve. Ko orkan so besnele mlade živali za krotkimi volji, na obeh straneh so na iskrih konjih jezдили poganjači. To je bila podoba divje lepote in nebrzdane sile: mogočene živali, poganjači s 4 m dolgimi sulicami, rjavih, ostro začrtanih obrazov pod širokokrajnim kordoleškim klobukom. Vse to je bilo pod rožnatim, večernim nebom ko kaka skulptura ali srednjeveška plaketa.

Poslavliali smo se v mraku. Konji so se upirali, komaj so jih hlapci krotili. Vzdržlo kolovoznih poti so čepele sove, ki so se njih okrogle oči lesketale ko žareče oglice.

Nobenega zasebnega vozila nismo na vsej poti srečali. Tega dne so se bali napadov levičarjev, ki so se z avtobusom vračali z nekega shoda v Kadizu.

Andaluška veleposestva! To so ko živi otoki, vsi raztreseni po samotah pustin brez ljudi. Podobna so kipečim čerem v zelenem valovanju kakaga morja. Nikjer nič železnic, nič turistovskih cest, nikake prometne zveze ne vodijo ljudi v to divjo, nemo prirodo, kjer se pase le živina po cvetočih pašnikih in kjer nimajo ljudje ničesar drugega ko svoje delo in svoj mir na večere.

To in ono iz sveta

Rusija gradi strateške avtomobilske ceste proti vzhodni meji. Dve taki cesti sta v delu: prva drži iz Moskve v Minsk in je dolga 695 km; druga iz Moskve Kijev, ki je dolga 866 km. Obe cesti sta po 16 m široki in asfaltirani. — Delo bo končano leta 1937.

Lire v Abesiniji. Italijani so uvedli v denarni promet v Abesiniji svoj denar — lire. Polagoma bodo sedanje tolarje Marije Terezije premenjali v italijanske lire.

London-Njujork v 5 urah. Angleži gradijo zrakoplov za stratosferne polete na daljavo. Ta balon ima največje motorje Pegasus in aparate za stisnjeni zrak in še posebne priprave za varnost življenja. Pilot bo oblečen v električno kurjeno, neprodušno in s krznom podšito obleko in bo imel na glavi čelado in aparat za kisik. S tem balonom bo moči priti v 5 urah — iz Londona v Njujork.

Če hočete vedeti...

Prirodoslovci trdijo, da so oči žirafe večje in lepše ko slavne oči gazele.

Sirski zvezdoslovci so že v 12. stoletju pred Kristusom vedeli, da je zemlja manjša ko druge zvezde.

V Berlinu imajo 47.249 osebnih avtov in 26.884 tovornih avtov, omnibusov pa 878.

»Normandice« je imela na zadnji vožnji iz Njujorka v Le Havre 1700 potnikov; v prvem razredu jih je bilo 700.

Neka švedska tvornica za brikete (premog v kockah) je začela izdelovati brikete iz olja za kurjavo avtomobilov.

Pet in dvajsetletna Macdonaldova hči Sheila odpotuje v Zah. Indijo, kjer bo služila za vzgojiteljico.

»Kako ste vendar kratkovidni, če v drugič ste me to noč napadli!«

Tinček in Tonček kot detektiva

115.

Tinček kot zrakoplovec.

Zgrabil je enega ptiča za levo nogo, drugega za desno in si mislil: Kar bo, pa bo! Ptiča sta prestrašeno zafrotala s peroti in se dvignila v zrak. Krčevito sta se otepala nepovabljenega gosta, toda Tinček ni izpustil njunih nog. Vedel je: če štrbunkne v morje, ga nobena stvar na svetu ne more več rešiti. Morski kiti so vseprek čofotali po širokem morju in komaj čakali, da dobijo kaj za pod zobe.

Dobre četrte ure sta ptiča zbegano letala nad morsko gladino in napenjala vse kriplje, da bi se iznebila neljubega bremena. Tinček pa ju je tako krepko sliskal za noge, da so ga prsti že kar boleli.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženilovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska 3 mm visoka pletiva vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Iščem služkinjo nastop 1. avgusta t. l. - A. Mergenthaler, tovarna usnja, Moste - Ljubljana.

Pridno dekle

kot pomožno moč sobarice sprejme hotel Stružel v Ljubljani. (b)

Brezposelni gradbeni tehniki

javite se nemudoma pismeno ali osebno zaradi prostih službenih mest. - Udruženje diplomir. tehnikov sekcija Ljubljana. Tavčarjeva 6. (b)

Stanovanja

Preselitve

izvršuje s odprtimi in zaprtimi vozovi SLOVENIA TRANSPORT - Ljubljana. Telefon 27-18, 37-18. (c)

Dvosobno stanovanje

lepo, brez kuhinje, I. nadstropje, v centru, se takoj odda. - Goričar, Sv. Petra cesta. (c)

Lepo sobo

in kuhinjo oddam. Maribor, Stritarjeva 37. (c)

SOBE

Sobo in kuhinjo

oddam takoj. Vodnikova 32, Zelena jama. (s)

Objave

Izjava

Podpisani obžalujem in prekličem vse žaljivke, ki sem jih izrekel 23. junija 1936 na sreškem sodišču v Celju povsem neosnovano in neutemeljeno napram g. Ivanu Witzmannu, skladiščniku pri tvrdki B. Sodin v Celju, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Hojnik I. (o)

Posvetstva

Stavbišča

zelo ugodno napro-daj. - Studenci pri Mariboru. Obrežna ulica 79. (p)

Denar

Vrednostne papirje

vseh vrst kupim. Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Vse denarne posle,

terjatve vseh, tudi poželjskih hranilnic in posojilnic kupujem po najvišji ceni takoj v gotovini. Izposlujem posojila na hranilne knjižice, nakup in prodaja vrednostnih papirjev itd. Alojzij Planinšek, ag. za bančne in kreditne posle, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/I. Telefon 35-10. Znamke za odgovor. (d)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Obrt

Specijalna mehanična delavnica

za popravila avtomobilov, motornih koles in vsa v to stroko spadajoča dela J. KRALJIČ, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 13. Tel. 25-35. Tel. 25-35. Specijalni oddelk za popravila Düssel-motorjev.

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Kupim rabljene elektromotorje in motorje in en tovarniški dimnik

iz žel. roštura v izmeri cca. 50 cm in 20-40 m višine. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Gleichstrommotor« št. 10946.

Šivalni stroj

pogrezljiv — z okroglim čolnikom — ki tudi šitka, poceni napro-daj v Novi trgovini na Tyrševi cesti 36. (l)

Prodaj perzijski plašč

za močnejšo damo, cena 15.000 Din. Je modern in prima kvalitete. Ponudbe upravi »Slov.« pod šifro »Zelo ugodno« 10952. 1

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Zopet znižane cene!

Buret, avilo že od 13 Din dobite v Trpinovem bazaru, Maribor, Vetrinjska 15.

Vsem, ki so ga poznali, naznanjamo žalostno vest, da je danes ob 11 umrl kot žrtev kolesarske nesreče naš nadvse dobri soprog, ata, brat in svak, gospod

Ivan Ribič

posestnik

Pogreb bo v sredo, 29. julija 1936, ob 7 zjutraj od doma Zg. Roje 16 na farno pokopališče k Sv. Petru v Sav. dolini. Pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Sv. Peter v Sav. dolini, 27. julija 1936.

Ribič Marija, soproga. Stefanija, Ivan, Ana, Zofija in Vinko, otroci — ter vse ostalo sorodstvo.

JAVLJAMO PRETUŽNO VEST, DA JE NAŠ DOLGOLETNI VESTNI SOTRUDNIK, GOSPOD

GUSTAV PITTERLE

DISPONENT

DANES PO DOLGI IN MUČNI BOLEZNI UMRL. BLAGEGA POKOJNIKA OHRANIMO V TRAJNEM, ČASTNEM IN HVALEŽNEM SPOMINU.

TRŽIČ, DNE 27. JULIJA 1936.

BOMBAŽNA PREDILNICA IN TKALNICA TRŽIČ

ED. GLANZMANN & AND. GASSNER

Klanjajoč se božji Vsemogočnosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je dne 27. julija ob 8 v Ljubljani izdihnil svojo blago dušo naš dobri soprog in skrbni oče, gospod

Gustav Pitterle

disponent tvrdke Glanzmann in Gassner, Tržič

Blagega pokojnika bomo spremili k večnemu počitku izpred mrtvašnice Splošne bolnišnice v sredo, dne 29. julija, ob 5 popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Tržič-Ljubljana, dne 27. julija 1936.

Ana Pitterle, soproga.

Leon, stud. ing., Hilda, Herbert, otroci.

Globoko užaloščeni javljamo vsem sorodnikom in prijateljem pretresljivo vest, da se je tragično ponesrečil naš ljubljeneč, naš nadvse ljubljani sin, brat, svak, nečak in bratranec

Egon Lettner

cand. com.

Ugrabile so nam ga gore v cvetoči mladosti 19 let v soboto, dne 25. julija 1936.

Pogreb našega ljubljence se bo vršil v torek, dne 28. julija 1936 ob tričetrt na pet popoldne iz mestne mrtvašnice na Pobrežju.

Sveta maša zadušnica se bo brala v frančiškanski župni cerkvi v sredo, 27. julija, ob 8 zjutraj.

Maribor, dne 27. julija 1936.

Hans Georg Lettner, industrijalec, Marianne Lettner, starši.

Else Schlenck, Irma Walde, Inge Lettner, Richard Lettner, dr. Hans Lettner, bratje in sestre.

Victoria Lettner, Edith Lettner, Alfons Walde, dr. Walter Schlenck, svaki in svakinje.

Iris Walde, nečakinja — in ostalo sorodstvo.

Javljamo, da smo izgubili našega ljubega

Savo Domiclja

stud. iur.

ki se je v soboto, dne 25. julija 1936, ponesrečil v severni Triglavski steni.

Pogreb pokojnega se bo vršil v torek, 28. julija, ob štirih popoldne iz kapele pobreškega pokopališča v Mariboru v rodbinsko grobnico.

Ljubljana, Maribor, dne 27. julija 1936.

Lojzka Domicelj roj. Knaflič, mati. Branko in Zlata, brat in sestra, ter rodbine: Domicelj, Knaflič, Kobler in Verbič.